

9-9-60 60

ՆԵՐՔԻՆ
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Սեւանիկէ մինչեւ Վիեննա երկաթ-
ալի ճամբար բացողու վերջապէս
և ընչ ժամանակին, առաջադիպ ամա-
նիկ, պիտի բացուի Կ. Պոլսէ մինչեւ
Վիեննա տանող երկաթծուղին ալ՝ Այս-
պէս կ'երգարդործուի ձեռ յառաջիկ
ժրեան մը, Արեւելք իւր երկու մեծ
գուռերէն կը բանալ եւրոպայի առեւ-
տարէնից և Արեւմտի միջեւ կանոնա-
ւոր և արագ Հաղորդակցութեան նո-
ւա և բաւազօր միջոց ալ կը հաստատուի
չաւոր տարբերքի աշխատութեամբ
և զոհողութեամբ, Սմիւնն ալ ուրախ
պէտք չէ՝ լինենք միմէն, եւ առկա
մը Կ. Պոլսի, շատ միտքեր հօգի են
Եւրոպայի և Ռուսիոյ միջեւ յարաբե-
րութեանց անօռնմ ի նշ ազդեցութիւն
պիտի ընէ մեր վաճառականութեան
մեր արհեստից վրայ, — Օրուան մեծ
խնդիրն ալ մեր հաղաթարախ վրայ
Երեկ պատմեցիք մայրաքաղաքն բեր-
ն և եւրոպայի վաճառականաց գումա-
րուան, յորում տիրութեամբ նկատու-
ցան արեւելեան երկաթծուղաց միաց-
մամբ Կ. Պոլսի վաճառականութեան
կրելիք հաւանական միջանկրը, Մար-
գարեանեան ոգւոյ պէտք չիալ գուշակ-
կեւու համար թէ Պոլսիսիա, Արեւել-
եան Բունիկի և Մակեդոնիա, եւրոպա-
կան Ռուսիոյ ալ Սա հաղուտ երկրէ
ներ, ուղղակի Եւրոպայի հետ յարա-
բերութեան մէջ դուրսեւրի, ուղղակի
Եւրոպայի պիտի գտնեն շատ քր բանի-
զորս ցարդ Կ. Պոլսէ կը ստանալին, աւել-
կամ նուազ միջնորդութեամբ Կ. Պոլսի
վաճառականաց, Բաց տօտի, Սեւանի
ուղղապէս Եւրոպայի հետ յարաբերու-
թեան մէջ մտնելով, ոչ միայն զղակա-
նից, ալ և Արշիպաղադաւոր և Փորը Մ-
սիոյ ներածման և արտածման վաճա-
ռականութեան մէկ կարեւոր մասն ի-
նչէ պիտի կերտանան, ի վիսնա Կ. Պո-
լսի, Արդէն Իզմիր Փոքր Ասիոյ ներած-
ման և արտածման վաճառականու-
թեան մասին հզօր մըջկցութիւն կ'ըն-
գի Կ. Պոլսի, և աւելի ևս կարեւորութիւն
պիտի տաանալ քանի որ Իզմիրի զեպ
նորս ճգնուած երկաթծուղիւ և քան զա-
կերեպին, և նորանոր ճօխ և արագ-
ւաճող հաւառներ Իզմիրի նաւահան-
գատին դէտ յարաբերութեան մէջ
մտնեն, Իզմիրէ Սեւանիկ բաւող չօղ-
նաւեր Փոքր Ասիոյ ներածն եւրոպա-
սորին հետ պիտի միացնեն շնորհ
Իզմիրի և Սեւանիկի երկաթուղեւալ
Այս իրողութեանց նշանակութիւն
ինքնին կը հասկնայ, թէ Էւ Կ. Պոլսի
ըրապիոյ հետ ուղղակի յարաբերու-
թեան մէջ կապը քր գործող մաս-
նալ կ'երտան և կ'արտանայ տալ մեր

պարսկին, բայց ուրիշ կարգ մը գործը չափան ալ հորուստ պիտի պատճառէ, և ամենէն ասելի բարեղի մասնաւորներ, ընկի թէ օտարազգի վիճակն օգուտն աւելի համարելու մասին համաձայտ կը թուին:

Ըստ մեզ, թէեւ ինգլիսն տախադաս կան հարեւորութիւն մ'ունի որ ճշտ պարագայի համար, բայց իր թէ անանկալ աղետի մը մատնուած լինէինք անոր հետ զգալի յուզողութիւն և խռովութիւն ուղղի չկայ: Նայի, ինչ որ հնչակ կ'ուշակները է. Պոլսոյ վաճառականութեան ապագային համար, տնրը շատ ժամանակեւ ի վեր կ'ընայինք գուռակներէն որ այս արեւելեան երկաթուղեայ միացումն ինչպէս կ'արդարացայ ինչ վրայ: Սեյանիի կ'գծին բացում մեզ համար նոր կացութիւն մը չբերա ինչէն հետո՛ւ Է. յետոյ, այսօր էլ կարծիք մը կ'ունենանք միացումն վիճակաւ: Այժմ եւրոպոյի մէջ ո՛րչափ վաճառականութիւն և սեղանաւորը կան է. Պոլիս պիտի թափին, թէ՛ արշապի անապատը ուրիշ կային եւրոպոյի մէջ, էքսթրէմ Սիւան չգեղեկաբեք, Ռուսմուշ-Վաւանայի գծին և Լոյտի չգեղեկան ուրիշ համար կը բանէին մինչեւ ցարդ. երկաթուղեայ միացումը արդարեւ մեզ յարաբերութիւնը պիտի աւելնայ եւրոպոյի հետ, բայց ընչ ընչ, և ո՛չ լաւն էրեւոյթ, ի՞յս արեւելեան երկաթուղի բաւն եւրոպեան երկաթուղեայ արտադուրթիւր չպիտի ունենան բաւական ժամանակ մը: Ըստ արդի հայտնի միջնայայէ ի՞նչ Սեյանի չգեղեկանը մը ժամէն պիտի երթայ, Պէսը և ուսկայ զիստալ թէ մեզ եւրոպեան գծերու վրայ չգեղեկաները գիշերն ալ կը բաւեն, օտմ: Հողին վրայ գիշերային երթ եւեկութեան խօսք առ ալ մի՞թէ չկայ միջնայայէ ի՞նչ. Պոլիս չգեղեկանը մը ժամէն պիտի գայ, բայց այս գծին վրայ եռ բանի որ գիշերներն երկաթուղին չընայի, յարաբերութեանը երազը օգուտն արշապի զգալի չպիտի լինի, մանաւանդ թիղթապարութեան և ճամբորդական համար: Սեյանիի ցարդ, ո՛չ էքսթրէմ Սիւանի օրընք կառախմբէն կ'օգուտ (Ռուսմուշ և Աւաւորի միջև), ո՛չ Պոլսմուշ-Վաւանայի երկաթուղին, ո՛չ ալ Վաւանայի և է. Պոլսոյ միջև բանն Լոյտի չգեղեկանն է, Հնդեւապէս: Սեյանիի համար արեւելեան երկաթուղեայ միացումը ճշմարիտ նորութիւն պիտի լինի, իսկ մեզ համար՝ ո՛չ բոլորովին:

Առեւտրական յարաբերութիւն մեզ օրէն միւսը չեն հաստատուի: Առեւտրական կերպրոններ ալ մէկ մը միւսը չեն կորուստանիր իրենց կարելութեամբն: Մեր երկրին համար մանաւանդ շատ ճանաչուի է այս. ինչ փոքր Ասիոյ ներքերն ամեն կըրմ կ'առուցիներու և երկաթուղիներու շինութեան յետոյ տեղի ունենաւ արեւելեան երկաթուղեայ միացումն, ալ գիշերն ասելի չուով զգալի կը լինէ Այսթամի յուսով մեր գաւառական ներքին հաղորդակցութեան միջոցները իր միան ծանօթ վիճակին մէջ, և մի կըրմէ, բացառապէս 10—15 տարեկան

սանձուհու փնձակին, ժողովուրդը չստացա՞րքա՞նք այդ դատունի ալը և այլ պարագայից բերմամբ, երբ տառապանքն առնում էր զայդ ուղեղից, այն արհեստներն երկաթուղեաց միացուցանում էր՝ և, Պոլին—կարծես ապուշի երկաթուղեուղևոյ շինութեան ժամանակներն,— երկրին տնտեսական փնձակն անհամարապես առելի նըպաստում էր։ Արդ, տնտեսական ցորենի թուրքիով մը հետ եւրոպային յաբարբարութիւններն որ կրնար ունենալ յայտնի է թէ յարգատեցեալ թուրքին հետ նոյն յարաբերութիւնները չպիտի կրնայ ունենայ, Ասոր համար կրնանք թէ՛ պէտք չէ կարծիք որ արեւելեան երկաթուղեաց միացման հետեւեալ օրը լինենային, Փէշաւան և Փրակայի եւրոպ. գործարարներ, վաճառականք և սեղանաւորք ճիւղեր բանան Կ. Պոլսով, Ուրեհ հետ, ո՞ր ժողովուրդեան հետ գործ պիտի ընեն այս ժողովուրդը, լեւել վաճառականք և խանութպանք, որոնք զարմիր վարդի գլուխով, տեղացեալ բարքը, վաքրն ու փնձակը բաժ կիմանան և բելով կը շատանան, չպիտի կըրնան ապրիլն այս փոփոխեալ թվամասն մէջ, ո՞վ կ'արշալուստէր թէ եւրոպացիք պիտի կրնան ապրիլ, իրենք որ մեզ չպիտի ստիպուապէս չլինենք դատ մեր տեղական ծանօթութիւններէն ազուրկ են, և բաւական ժամանակ զուր պիտի մնան տակաւին, մանաւանդ, այս տասրկանք, վաճառ և պոնեմանք կ'ընառականք և գործարարնատեղքը, որոց արշալուստքն կը վախճուի, ինչպէս բարբարոսներու արշալուստքն մը։ Աստուծոյ գործի մարդիկ են, խիտ մըցողներ են, վաճառականութեան ծուծ հանած են. բայց ո՞վ կրնայ թէ մարդ լինը ալ թեւեւերին խաչաճեւած անտարբեր դիտեն դանմը, Արեւելեան երկաթուղեաց միացմամբ մըցումը պիտի սաստկանայ թուրքիով և Կեդր. եւրոպայի վաճառականութեան միջեւ որքան կ'հաստատուի. բայց չենք հաստատուի թէ յորք անոր բացման և երկաթուղեաց՝ Կ. Պոլսի անձնատու եղած լինի։ Ասորով անտեսական ու ժեղուտ։

Այս ընդհանուր դիտողութիւններ կրնանք ցոյց տալու նպատակաւ միայն թէ տաշնային անմիջական պատճառ չկայ, և քաջաբերելու նպատակաւ աշխարհը զորս ընդ վաճառականութեան և Կայս. Կառավարութիւնը կրնան ննդ կէմ դնելու համար եւրոպեան միջման։ Օրինակով համար, պատճառ չկայ որ Արեւ. Բուսիլին և Պուլկաբին հետ մաքաւին դժուարութեանց բռնաւոր կը կարգադրութեամբ մը վերջ տրուի և վաճառականութեան ալ ալ դանդաղանները մտադիր քննուի թեւեամբ մի առ մի չարժուին ի դիտութիւն գործող, Բայց ընկն վաճառականութեան աւելի դժուար և քարհետաւարութեան փնձակը, վաճառականք միջնորդն է գործարարնատու ընդ և սպաւնողին միջեւ։ Այս միջնորդի թուրքիով մը կրնայ լինուլ անտեսելու ալ բաւական է որ դրամական լուր և գործունէութիւն չպահանջուի։ Բայց ընկն արհեստաւորն իր

[illegible]

Արեւսանդերպանէ կը գրուի: Ունդը լեռայնէր էր մեկնել Փարսասնեքան երկրէն, իրենց նտու պիտի թողու իրենց ընտանեթեան տւեալան յիշատակներն և իրենց շահուղ համար ալ դարաւականներ, Մէկ քանի մաիս յառաջ, միմ արմուկ կը հանուեր քաբիւղի տնայտաւ արքիւնեքու մասին որը գտնուեր են ի ձէպէլի-Ձէլթ, երկրայաղը կ'ընթեային ու կուգային, կ'իպուանէ իւրեանց յայտարարան անհաշիւ շահեքու հօտը կ'աւանուր, և ահա կատարեալ լուսնիկն տիրէր, իրաւ, քարիւղի կ'ուռ հօտն զգացած էին, բայց բարիչի աղբերաց ժայթքումն ո'չ կը կր տեսնէր, Այսու հանդիպէր կաշխատուի միշտ, նաւահանքիստ մը շինելու ապագայ բարիչի արտածութեան համար և ձէպէլի-Ձէլթ մեծ և շըրջ նաւահանքիտ մ'երգաւ, Անգլիացուց ու գածմ ալ այս էր, ձէպէլի-Ձէլթ նաւային քանակի կայան մը պիտի ըլլար, կ'իպարուի իրիւաց, Անգլիացուց պայտը պանութեան գիծը պիտի մարտնչուէր—կ'իպարու, ապա ձէպէլի-Ձէլթ, յետոյ Ասեն, Ասեն կ'ըլլէր Պապ-Էլ-Մանտպի ներուցին, և ձէպէլի-Ձէլթ ա'կ'ըլլէր Կարմիր ծովու միւս բերքին, Ասեն զի ծովախորշն է:

—Ուստ լրագիրը գովեստ կուտաւ Ռեւոլյուի կըմէն Յաբիւկպոլին, ո'չ յուշեց իրմուտը միջերեստու իշխանի կուտակէ կ'աղաղակէ, Եթէ Պուկպարի շատ մը քայաթարտ մաքրիկ ունենալ Գեր. կըմէնի պէտ, այսօր կը գտնուէր այն օրինաւոր և նպատատուր կացութեան մէջ զոր Ռուսիա գծած էր Պուկպարի ձամար:

—Թա՛ կրու թէ Անգլա թէպէն կը բերթի Մանչը ծովուն տակնի թերնուղու մը քաղաքը, վախճարվո՛ իւրեքուրդի ջամաբէն օր մը յանկարծաւ կ'ը յարթաւորու կ'ըլլին աղէկաբար հօդին վրայ, բայց Անգլիացիք վախկն պատճառ չին կրնար ունենալ եթէ եւրօպայէն երկր ձամարքը իրականութեան տակը տեղի մուլք տեղէ մը անցնիլու, ծովու վրայէն կամուրջ մը անցնիլու, Երբ յարէ: Մ'աշին ծովուն վրայ կամուրջ մը շինելու քաղաքին յորթնեցաւ այս օրերու ի ձեռն ֆրանսալ երկրպագիներու, Մ'տեսաղաւտուի երկաշաղկապի իրականութեան շորջին արար կըրել և շինել ահագին կամուրջ մը, Երկրօճքը երկաթ, ծովէն 50 մեթր բարձր, և երբար 500 մեթր հեռու կանգնեալ սիւներու վրայ բարձրացած, Այսօրու մէջ Թրքի կամուրջը ցոր շինուողը լրանալու մօտ է, որոյ տակէն մեծաղբն նաւեր կ'ընտանցնիլ, քայլ մ'է դէպ ի մեծաղբը շինութեան մը, Մանչի ծովուն վրայ մուրջնէ ամենամեծ շողեկաւոր և արտադաստանաւոր կրնան անցնիլ հանգիստ Այս կամուրջին վրայէն պիտի անցնին չորս երկաթուղիք, նաեւ ձամբ մը հատարակ կառերու համար ձամբ մ'ալ քայրիներու համար, Մ'վահարութեան ենթակալ անձերու հա

այս ամենամեծ անօր զբոսաշրջական պիտույի լինելապայիտի կամուրջը մի Ախալքալաքից կը մնայ ընտրելով թե՛ Մանչի լրաշրջի չղջեղեղաբեր, չհանրապարհ, Հասապարի կառքով, ճեմեղանով թե՛ ոտքով պիտույի անցնելու, կամուրջով մեն մի սիրելի մասն պիտուի հաստատառուն ապաստարանք, պահպանողք, փառնելի զանգեանք և երկխոսական զորապետի կամուրջին մեծ ծայրը պիտու լինի Քրիստոսական հոգին վրայ ի Բաղև և միևնույն ժամանակ հեղինակելու վրայ ի Տուրք Այս երկու հեղուրու միջև ծագող խորութիւնն է 25-39 մեղքու, և միայն քանի մը տեղեր 50 մեղքու է աւելի հասնելու չիտուական համար ծանր պիտու լինի 800 միլիոնի քի, գործածուած մետաղային ծանրութիւնը պիտու լինի երկու միլիոն տափաւապիտ, եւ փոխարինել պիտու անորոշապիտ չիտուական լիքը: Մըգաղայի ի ծոցով պիտու եկնախորհի միջապայիտ ժամանաբեւ յանձնախորհի մը ընտելեան: Երբ ընտելութիւնն աւաւորել, Մանչի ծովուն կամուրջին ընտելութիւնը փրանաւական և անդիւրապահաւարութեանը պիտու լինի զիմ արտուտելութիւն տառապան, և նպատակ չափել ինքնը անհնցել, Այս պայմաններով արտուտելութիւն գիշերու կնայ ձեռքերուի, և չիտուական սկսուել, երբ կուց պարզ փաճանաւանութիւնը մեծ մագլէ պիտու զօտիլ:

—Ամուրեղամանի քանի մը ուսանողը շատ զգարել երեկոյթ մը անցնելու է յետոյ, կըստել թաժուուելու ժամանակ խորհեցան թէ՛ ինչպիսի կատարել մը կը կրնայ պատել իրենց երեկոյթ: Անոնցք մին աւախաբերեց հնուապիտ մը դրկել շարժ Պուրանով զորապարհին: Ամենքն ալ հարանանցան, և հնուապիտ մը խորհարեցին, յորում սքանչալուծ մը կը յայտնելին փրանաւոր զօտել զայնու չքաղա չիքերուն համար: Շօրնեան լինի օրն որ տեսաւ քայ ծնունդն: Այս օրնեւութիւնի իսկ չքը մոռցուած: Կը յարտարարել թէ՛ հոլ յարանապիտ երկուստայ ղուցիւնն աշխարհն վրայ մեծագոյն զիջող կը համարի ղուրանով, հնարարն զիջող անցելով և նոյն իսկ աշխարհին մէջ հնուապիտը դրկուեալու Փարիշ: Կերեւ թէ Պուրանով չէ հասնելու որ զիջել կը ծաղրելի: Վի, երկու օր յետոյ, հնուապիտ յարապարգը զորապար Պուրանով մը մէջ ապքաբար տառան շնորհակաւութիւն յայտնու, — և շատ խնդաղ:

—Ուսու լրաշրջի գծգոգութեան կիրճանակ թէ՛ աւուծան կուտապարութիւնն որոշել է ամբացնել իրով թէ՛ օրն զիմն օգնութեանը գերծան ապքալել:

—Ամենքն կը հնուապարի առ Սաւաղաք թէ՛ իրաբերեւելլանական կնճով աւուտակա թիւապահուութեան գործը երբ որ գիշեր արթիվ հաստատել Բարհեւ Տուրքի: Թիքերով կը տառապան զարակաւական յարաբերութիւնները:

—Պրապիլով մէջ գերութեան ընտան առ թիվ, Պապը Պրապիլիոյ եպիսկոպոսական դասուն յիշարական ա ըրելով, յայտնել թէ՛ իր քաճանակ ընտելութեան յիշարանակն առ թիվն ընտելուած նուրերերուն գերեղեղաբերը Պրապիլիով մէջ գերութեան ընտելութիւն, որուն համար երբերութիւն կը յայտնել և կըսէ թէ՛ քրիստոսայ եկեղեցին գերեղապ ապատաղական կողմ գտնուած է միշտ:

—Տերութեանը Փարիզի զոսպան կարգաւ հացիկորթմ օրուն կարապար: Բաւաւորի և ինկն կարապարի, և չէն համարաբար արտապայտեղին փրանաւական կառապարութեան կտրին:

—(21)—

ՄԱՐԿԱՊԵՏԻՆ, ԱՂՋԻԿՐ

ՊՐԵՍՏԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

«Երևանը» ըլլաւ որ այդպիսի աւետիս
վայրկեան մը յառաւ չէ հաղորդել մե
կայսերն ցնցող պիտի գտանան արդեւ
կը մտածէր Աստուղիկ, պիտոյն բարախո
ւրեկիտեան ընթերցելէն յետոյ, վարձ
պետը կ'ընէ մե ասլիկն ճաշաւորսն է
իրենց տոյրեական սննեակն. Անդրան
ազան թէ՛ կը խօսէր այդ զիւնը, բա
լի փոփոխելէ շատ կը ծխէր. Աստուղի
կը կողմանէ չէր ընդհանոր լուռ թիւրք, մո
ռէ թուր որ թիւրեւս լուռ թիւն իսկ ա
պէր իր հայրը խօսելու, տալու այն
Լեւոնի մասին հայրն իսկ կոպտած էր ի
հողիկ. Բայց այդի յամառեալսն լուռ մ
միջեւ. Ժամը զիւնուրան երեք ու կէս
էր հետէ Աստուղիկ իւր սննեակն տառնա
նալու. վայրկեանէն մը իր Կատարի ո
ղէն իւր խուցն էր, վարձուպետն հնա
հետէ իւր ծխախոտի զանկիւն մօժաւ
քաշելէ յետոյ հաղորդելէ Զինուորին տա
լու. Սուրբիկ հանձնը տանակեալ ըրեր
Ինչ մը շարտապաշտոն ըսաւ որ լա
թուսեան խօսքերէն, որոյ զարգէ հնա
քըրքորս թեամբ մը մայնի ունեցնաւ

ինչպես կանոն, ցորայտի իւր ամուսին
կարծիքը չէր յայտնում, կը կարծէր ի
Գրաբեղին արուած խօսքը անդառնալի
ուստի ըսաւ։

— Ինքուսեք զայն չէ իրարու վրայ կո
զայ, այլ ի՞նչն օգուտ։

— Վերջապէս, գոչնք վարժապետը ը
րացիոցը, առ Հին մարդոց բնաւը պար
զէ։ Գնիւնս մաքը երկանն է, խելքը կար
ծէ։

— Ինչո՞ւ, Անդրեանիկ այս, Հնգիւն կը
ցաւ թիւթիկէ Սուրբի Հանքը։

— Ինչո՞ւ։ Է՛յ աղջիկդ պատահի՛ն տակի
կ'ուրեք իրոր ուր իրանքն առայ։ Կո
չխօսք մը տուած ենք միայն, ո՞չ խօսքի
կայ, ո՞չ նշանումը, տուած խօսքերն
այ մարդ չը գիտեր, եւ եթէ՛ ետ ա
նհնք, ո՞վ կրնայ բան մը զօրցնել մե
քնդ՝ հակառակում, եթէ՛ մեր խօսքը պահ
չիւրարու թիւին ունենալը եւ ցարկ
թիւնոթիկ տղան մարմենէ, պիտի ստե
նա խօսքը վրանիս խնդանելը ախր ասան
արդէն վառան՝ ու թէ՛ միւսին Գրաբեղ
նը աղտալաննիկին զատ օճ զիտ մեր
ընտանանքն ալ գործն։ Արամ այժմ այ
մասին ընտա բան մը չէր գիտեր, եւ
չը յայտնեցին Գիտնք, միւսին Գրաբե
ղի խրատաւորը է, պիտի գտնանայ, բնա
լէ այց, բայց երբխատարութեան մէջ
բոլոր ցաւերը շուտ կը մուգանան։ ար
դէն լուրջ տայայ մէջ է՛նք իսկ իրաւե
պիտի իրեն մալը, երբ թիւխանան մեր
չինիս արեւ տալը, իւր շաւիկին տի
տըղուն սանը։ մին տէր եղած է, մի
մտալայ, ասորբերութիւնը կը հասկն
մին ցարկոյ մը ունի ուր բեւեռակիւն

տապալակով ոսկի կը բերենք հոր, միևնոյն խառնով մը ուր կ'ըս ժամ ինչով շորս արքայ պատմա կը ծախէ։ Ի՛նչ քաղաքակրթար ալ տալայ, Աստուծո՛ր համար, ի՛նչ տեսարան եղանակի պիտի եր Աստղիկս, երբանի՛կ. զիս բովմ առաւ, ձեռքով հարկոցն իմանք իմի՛ն, բայց ո՛ր բունէ՛մ, չապա կ'ըսար ի՛նչ տեսարան. ես կարծիքի որ անցեալներէր Աւետար առաւ ինձ ի՛ր պիտի առաւ զանա ոսկին առաւ էֆէնտինն արտօնութեան իւր քով տունէմ էր. խաղերն կարդնէի ու ես հալցոյ թէ ամառական առաւ՛ն եմ տունէն. Բ փոխառութիւն. «Այլ, գիտե՛մ, համա՛ն ինձմէ առաւ. Աւետար աղան» պատմալ ննչ, եւ յաւելցեալ. «կեր ուղեք գիտա տունէք, կ'ըմբամ. մի տաք, հող չէ» Բաց—Աննանն տղայ, ընդ միջեց Սուրբ հանրմ հիպոցեալ։

Արամ օգուտ քաղովով վարձապետ պարգիւրտութիւնէն, իրեն զկարգեմ Գարեթինին փոխատուութիւնն, համե երեսներու համար Աստղիկին հորը։

—Բաց տա՛ն, չարտահանեց վարձապա տը, Արամ միջ կ'ըստապառնայ նախկին պատաններուս մէջ իրազէստատանն զիս տմը, տմը մը միայն գրեթով բոլոր կորստաւ դպրոցներս ինձ պիտի վերադարձնամախկն զանա ոսկի ապագովաւաւ է կ'այդ հաշուով չապա փնջի՛կա, խոտապո ոսկեգծմ տալարգիւրտալ ոսկեգծմ. Բաց չէ ամառն. իւր քաղաքանէն է որ, ես, իմանք, դառապտուութեանը չը հողաւարառուտալ, ուստի զշատ հաւանաւարալ ինչպէս բուսա, զիս իրենց մէջ ագարալ

ստեղծութեան պիտի գրէի, եթէ ուզէի չէ՛ք, բանաստեղծի մը չը սիրած տղան չէն դաշտերն ու արտերն՝ բնու ծայտը լով. իրաւունք ունի Ռո՛ն բռնծ դեռ, հազար խոտատմներ, հազար բարձրներ։ Ո՛րքան պիտի ուրախանայ Ստաղիկն ախտէն աղբիւն, արդար վարձատրութի մը պիտի ըլլայ որ թշնայ պէս տան վազակին մէջ փակուի՜ լեռայ՝ տապալ չնչէ պէ եւս մտածանալին հեմաքի մէջ։

— Իրաւ է, իրաւ, որ չը տեսաւ դաշտը։

— Աստ՛ի, աստ՛ի օր կը տեսնուի, որ տապալանեղ վարձապետը դաշտին տապանքերով թափուելով եւ բաղնիկի մոյլը տնկելով, աստ՛ի, շարունակեց մտախոտ աստ՛ի . .

— Ի՞նչ է այդ . .

— Արայե՛ք տուաւ . .

— Բայց ի՞նչպէս . .

— Մ'անապատել, կնի՛կ, պիտի պատմեմ Արամ պէ՛լը յայտնելով ի՛նչ բնա չէր սպասում որ իւր անտաքուրկութեան փոխորդին պատասխան մը բերէի, զի միշտ կը պըրէր ի՛նչ տուն հարկանք, բռնելով ինձ լուսադրակայ մարդ եւ ապրկանաւ ինձ պէտք է առնէի. եւ որովհետեւ իսկուանց փամփայկ կորսնցնելու իսկ շարժապար պիտմանութեան, ռեսոր է առնէ ոսկի տուաւ ինձ որպէս զի ինք տունէն հանձնաւորին տան, ամալկայ պատրաստութեանց սկիւնը եւ բնա ծաղը չը հարուսելով՝ Ստաղիկն ունեւորէր իր բոլոր պատանջ հանդերձներ չին տանը։ Պիտի ի՛նչ օրորորը մերժէ ձեռն,

[illegible]

Գաղթականները որով որովորեցին՝ ապաստանեցին
զինքն, բախվալ թէ՛ հիկիկին առնորես եւ շեշ
դուսն եւ 13

Վաթրճապետը խօսեցաւ ապաւսն փրկ
վաթիւլը, ու պատասխանեց իւր կնոջ ա
վերջնալիկ հարցմանը՝ Խօսողիցանց, խ
մբերմանը, որովհետեւ հետեւեալ զոյն իսկ ե
տալ Գաղթեցիկին իրակ առնում հրատ
խալուեալան ծալքել եւ խնդրել պարզ
լորեն, Շատ ուշ ներկցին ։

Հետեւեալը առաւօտ Սուրբիկ հան
քանն քան յայտնան էր իւր աղկան ա
կը հարցնէր ։

—Է, ի՞նչ կ'ըլտես, աղջիկս, միւս
Գաղթեցիկին տուած խօսքերնին ետ ա
նէ՛նք ։

—Մայր, ի՛նձ կը հարցնես ։

—Ուրեմն էֆէշնախին, տղան աւելի՞ հ
ճելի է քեզ ։

—Տարակոյտ չկայ, մայր ։ Էրբ ի
ղբիքն ունեցող երիտասարդ մը կը
նորսն չի ունի հնապաղ ընտանիքն
աղջիկ խնդրու, այդ կը նշանակէ ի
լակ համարումն, հնամուկութիւնն մեկ
զանի որ այդ խնամուքէմքով օժտու է ա
նիկեական առաւելութիւններ չը կրն
անկըլու ։ Մայր, դու այլ ասուն եւ
որ չկուս աղաւտ աղջիկ էլիր, էկէ՛ք քե
նեկըպայցած ըլլալիս այն ասուն եկի
թէ կնամ ունէր միտնեցալան, որոյ մ
յայտնալան տանուցանէր քեզ իւր հ
մակուս թիւնը, ապաւնցանէ ո՞րն աւելի ն
խանձեմ որ պիտի համարէր իր ։

ՏԻՐԱՆԱՆ ԱՄՍՏՄԱՆԱԿԱՆ
(Շատ ամառն էն)

